herpy

AGAMY

Philippine Sailfin Lizard

Hydrosaurus pustulatus

Hydrosaurus pustulatus to duża, półwodna agama ze strumieni i lasów przybrzeżnych Filipin. Samiec ma grzebień na karku i wysoki żagiel na ogonie. Osiąga 60-120 cm, wygrzewa się na gałęziach nad wodą i w razie zagrożenia rzuca się do niej. Wymaga bardzo dużego, ciepłego i wilgotnego terrarium z głęboką częścią wodną i silnym UVB.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Istiturus pustulatus; Histiurus pustulosus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**60-120 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-25 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i półwodny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**200 × 80 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-45 °C**
Temperatura w nocy	**24-27 °C**
Wilgotność	**75-90%**
Woda	**Akwaterrarium** głębokość 30-50 cm
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2-8 jaj**
Inkubacja	**60-75 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Hydrosaurus pustulatus to masywna, bocznie spłaszczona agama o wysokim tułowiu, długim ogonie i długich palcach z płaskimi fałdami skóry, wyraźnymi zwłaszcza u młodych. Samiec ma grzebień na karku i wysoki, wzniesiony żagiel na przedniej części ogona, sięgający 6-7 cm wysokości. Żagiel służy do prezentowania się, jako ster i płetwa w wodzie oraz do pochłaniania ciepła. Ubarwienie jest ciemno marmurkowe w odcieniach oliwkowym i brązowym, często z żółtawymi polami na bokach i pod głową. Epitet gatunkowy *pustulatus* oznacza "pokryty licznymi pęcherzykami" i prawdopodobnie odnosi się do żółtych, powiększonych łusek na grzbiecie.

Dorosłe osobniki osiągają zwykle 60-90 cm długości łącznie z ogonem, a duże samce dochodzą do 105-120 cm. Samice są mniej więcej o jedną trzecią mniejsze i mają tylko niski grzebień i niski żagiel. Samiec ma niemal czarne kończyny i głowę, które w okresie rozrodu nabierają fioletowego połysku.

Rodzaj *Hydrosaurus* obejmuje pięć gatunków. W 2020 roku *H. microlophus* i *H. celebensis* z Sulawesi wyodrębniono z synonimii z *H. amboinensis*; ponadto na Halmaherze i sąsiednich wyspach występuje *H. weberi*. *H. pustulatus* to gatunek filipiński. Jest najbardziej poszukiwanym gatunkiem w rodzaju, ale zwierzęta w handlu to przeważnie osobniki z hodowli lub przedstawiciele innych gatunków z rodzaju, zwłaszcza z Indonezji. Przed zakupem ustal pochodzenie zwierzęcia.

To nerwowa, szybka i silna jaszczurka, która nie nadaje się do brania na ręce. Wymaga bardzo dużego terrarium, wysokiej temperatury, wysokiej wilgotności, UVB i dużej części wodnej, a w niewoli może dożyć 15-25 lat. Gatunek wyłącznie dla doświadczonych hodowców dysponujących dużą ilością miejsca.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Występowanie i środowisko

Hydrosaurus pustulatus występuje wyłącznie na Filipinach, gdzie jest znany z wielu wysp, m.in. Luzonu, Polillo, Mindoro, Negros, Panay, Boholu, Cebu, Sibuyanu, Dinagat, Camiguin Sur i Mindanao. Nie występuje na Palawanie. Miejscem typowym jest Luzon. Stwierdzenia poza Filipinami widoczne na mapie dotyczą zwierząt z niewoli lub błędnych oznaczeń.

> **Naturalny zasięg:** Filipiny.

ŚRODOWISKO

Hydrosaurus pustulatus zamieszkuje niziny wzdłuż rzek i strumieni w lesie tropikalnym, lasy przybrzeżne i namorzyny oraz okolice pól ryżowych. Jest aktywny w dzień i większość dnia spędza na wygrzewaniu się na gałęziach zwisających nad wodą. W razie zagrożenia zbiega lub skacze do wody i odpływa, a pod wodą może pozostawać nawet do godziny.

Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok. Samica zakopuje jaja w płytkich dołkach w pobliżu wody, powyżej poziomu zalewowego, a młode wykluwają się w porze deszczowej. Gatunek jest wszystkożerny i zjada pędy, liście, kwiaty, owoce, owady, skorupiaki i drobne zwierzęta. Na wolności żyje około 15 lat.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 200 × 80 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary są duże, ponieważ zwierzę potrzebuje zarówno części wodnej zajmującej do dwóch trzecich dna, części lądowej, jak i wysoko położonych miejsc do wygrzewania, a dorosły osobnik łatwo osiąga metr długości. Wymaga to terrarium wykonanego samodzielnie lub zaadaptowanego pomieszczenia; standardowe terraria ze sklepów są za małe. Para lub trio potrzebuje terrarium większego o co najmniej 60 cm w każdym wymiarze. Młode mogą mieszkać w terrarium około 120 × 50 × 70 cm z mniejszą częścią wodną, ale szybko z niego wyrastają.

Gatunek żyje zarówno na drzewach, jak i w wodzie, i często skacze do wody z dużej wysokości. Dlatego urządź terrarium poziomymi i ukośnymi gałęziami, co najmniej tak grubymi jak ciało zwierzęcia, oraz półkami wzdłuż ścian na różnych wysokościach. Gałęzie powinny zwisać nad wodą, aby zwierzę mogło do niej uciec. Woda musi mieć co najmniej 30 cm głębokości, aby amortyzowała upadek; w płytkiej wodzie zwierzę może się zranić. Na części lądowej zostaw miejsce na miskę z pokarmem oraz, jeśli trzymasz samice, na miejsce do składania jaj.

Podłoże musi znosić wysoką wilgotność bez gnicia: czysta kora cyprysowa, inne mieszanki kory dla gadów lubiących wilgoć lub równe części nienawożonej ziemi, piasku i wilgotnego włókna kokosowego w warstwie kilku centymetrów. Zasłoń wszystkie ściany poza frontową i umieść na dole frontu osłonę o wysokości 30 cm. Daje to poczucie bezpieczeństwa i zapobiega ocieraniu pyska do krwi o szybę. Terrarium musi być zamykane na zamek, ponieważ zwierzę jest szybkie i nerwowe.

TEMPERATURA

Hydrosaurus pustulatus to gatunek tropikalny i potrzebuje wyraźnego gradientu. Temperaturę powietrza utrzymuj w dzień na poziomie 26-32 °C, a miejsce do wygrzewania nad ulubioną gałęzią lub wysoką półką powinno mieć temperaturę powierzchni 35-45 °C, mierzoną termometrem na podczerwień. Zacznij od dolnej granicy zakresu dla miejsca do wygrzewania i obserwuj zwierzę: osobnik, który stale ucieka z miejsca do wygrzewania lub do wody, ma za gorąco. W nocy temperatura spada do 24-27 °C.

Nad miejscem do wygrzewania w górnej części terrarium stosuj żarówki halogenowe w ceramicznych oprawkach i osłoń je kratką, aby zwierzę nie mogło dotknąć żarówki. Ceramiczne promienniki ciepła utrzymują ciepło w nocy i w chłodnym okresie, nie emitując światła. Kable grzewcze pod podłożem mogą pomóc, ale tylko jeśli są zamontowane zgodnie z instrukcją producenta, ponieważ oparzenia i pożar stanowią realne ryzyko. Wszystkie źródła ciepła podłącz do termostatu i mierz temperaturę termometrami cyfrowymi zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i w chłodnej części.

Zwierzę musi zawsze mieć możliwość oddalenia się od ciepła i chętnie schładza się w wodzie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić co najmniej 75 %, najlepiej 75-90 %. Wysoka wilgotność jest kluczowa dla czystego przebiegu linienia, także na grzebieniu, żaglu, kolcach i palcach. Zraszaj terrarium co najmniej raz dziennie lub zastosuj system mgielny albo deszczowy i utrzymuj podłoże równomiernie wilgotne. Duża część wodna stale paruje i bardzo w tym pomaga.

Wilgoć i ciepło sprzyjają rozwojowi pleśni i bakterii. Zapewnij wentylację zarówno u góry, jak i na dole, i wymieniaj podłoże, gdy zrobi się kwaśne lub zacznie brzydko pachnieć. Zbyt suche powietrze powoduje, że stara skóra przywiera do grzebienia, palców i ogona.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Hydrosaurus pustulatus wykorzystuje wodę do pływania, ucieczki, schładzania się i picia. Część wodna musi być na tyle duża, aby zwierzę mogło swobodnie nurkować i pływać, i mieć co najmniej 30 cm głębokości; woda może zajmować do dwóch trzecich dna. Zadbaj, aby zwierzę mogło łatwo wyjść z wody po kamieniach, korzeniach lub pochylni.

Zwierzę wypróżnia się do wody i z niej pije, dlatego wodę trzeba wymieniać codziennie, a część wodną regularnie dokładnie czyścić. Wydajny filtr odciąża, ale nie zastępuje wymiany wody. Używaj czystej wody z kranu o temperaturze pokojowej.

OŚWIETLENIE I UVB

Hydrosaurus pustulatus jest aktywny w dzień i wygrzewa się, dlatego potrzebuje silnego światła i UVB. Zastosuj mocną świetlówkę UVB (T5 HO, 10-12 %) w oprawie z odbłyśnikiem, obejmującą dużą część strefy wygrzewania. Strefa Fergusona 3 odpowiada dziennemu gatunkowi wygrzewającemu się na skrajach lasu i wzdłuż strumieni; strefa nie została ustalona dla tego rodzaju i jest szacunkowa. Celuj w indeks UV około 3-5 na wysokości grzbietu zwierzęcia w miejscu do wygrzewania i niższy w cieniu, sprawdzaj go miernikiem UV i wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta, zwykle co 12 miesięcy.

Siatka i szkło osłabiają UVB, więc zamontuj świetlówkę wewnątrz terrarium z osłoną z kratki lub nad grubą siatką. Utrzymuj 12 godzin światła dziennie przez cały rok, sterowane wyłącznikiem czasowym. Dodatkowa świetlówka dzienna lub LED o barwie 5.000-6.500 K zapewnia jasne, naturalnie wyglądające terrarium.

ŻYWIENIE

Hydrosaurus pustulatus jest wszystkożerny. Na wolności zjada pędy, liście, kwiaty, owoce, owady, skorupiaki i drobne kręgowce. W terrarium dieta składa się z roślin i umiarkowanej ilości pokarmu zwierzęcego.

Podawaj rośliny codziennie, np. mniszek, pokrzywę, koniczynę, rukolę, jarmuż, kapustę pekińską, zioła i jadalne kwiaty, uzupełnione tartą marchwią, groszkiem, fasolką i dynią oraz niewielką ilością owoców, takich jak jagody, melon i banan. Dla młodych drobno je siekaj i zostawiaj miskę przez cały dzień. Gotowa karma dla agam brodatych jest dobrym uzupełnieniem.

Młode dostają owady (świerszcze, karaczany, szarańczę, drewnojady) codziennie lub co drugi dzień, a rośliny codziennie. Dorosłe osobniki dostają owady kilka razy w tygodniu, a od czasu do czasu małą mysz, krewetki, raki słodkowodne lub oczyszczoną rybę. Owady powinny być dobrze odżywione i obsypane wapniem; wapń z D3 i witaminy podawaj raz lub dwa razy w tygodniu, a samicom składającym jaja dodatkowy wapń. Zbyt dużo pokarmu zwierzęcego prowadzi do otyłości. Zwierzę chętnie bierze pokarm z pęsety, co buduje zaufanie.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Hydrosaurus pustulatus jest nerwowy i skłonny do skoków. W razie zagrożenia ucieka, często na tylnych nogach, do wody i pozostaje na dnie, aż niebezpieczeństwo minie. W terrarium przestraszona jaszczurka rzuca się na szybę i ociera pysk. Dlatego najważniejsze są osłony, wiele kryjówek i spokój wokół terrarium.

Z czasem zwierzę się uspokaja, ale nie nadaje się do codziennego brania na ręce. Poruszaj się przy terrarium powoli i buduj zaufanie, karmiąc z ręki. Jeśli trzeba zwierzę przenieść, podnieś je spokojnie od spodu, zamiast ganiać je po terrarium: ścigane zwierzę się stresuje, a długie pazury drapią. Gdy już zostanie podniesione, zwykle szybko się uspokaja. Wije się i drapie, ale rzadko gryzie.

Dwóch samców nie można trzymać razem. Parę lub samca z dwiema samicami można trzymać w bardzo dużym terrarium, ale musi istnieć możliwość ich rozdzielenia w razie stresu lub urazów. Jak wszystkie gady, zwierzę może być nosicielem salmonelli, dlatego myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i wodą.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce *Hydrosaurus pustulatus* mają większą głowę, wyższy grzebień i znacznie wyższy żagiel na ogonie niż samice oraz są mniej więcej o jedną trzecią większe. U samicy żagiel jest tylko niską listewką. Młodych osobników nie da się pewnie rozpłciować; płeć staje się wyraźnie widoczna dopiero, gdy zwierzęta są już dobrze podrośnięte.

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Do rozrodu przeznaczaj wyłącznie w pełni dorosłe zwierzęta w dobrej kondycji; zbyt młoda lub chuda samica zostanie wyniszczona przez składanie jaj.

GODY I KOPULACJA

O kopulacji u *Hydrosaurus pustulatus* wiadomo niewiele. Samiec prezentuje się grzebieniem i żaglem, a w okresie rozrodu nabiera intensywniejszych barw. Na wolności młode wykluwają się w porze deszczowej. Co wywołuje kopulację w niewoli, nie jest udokumentowane.

Para lub samiec z dwiema samicami wymaga bardzo dużego terrarium z wieloma kryjówkami, aby samice mogły schronić się przed samcem. Obserwuj zwierzęta i rozdziel je, jeśli samica odniesie rany lub przestanie jeść. Przed kopulacją i po niej podawaj samicom dodatkowy wapń i obfity pokarm.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 2-8 jaj w jednym zniesieniu. Zwykle składa jedno zniesienie w sezonie, w dobrych latach więcej. Na wolności wykopuje płytki dołek w ziemi w pobliżu wody, ale powyżej poziomu zalewowego.

Zapewnij samicy na części lądowej skrzynkę do składania jaj z wilgotną, luźną ziemią i piaskiem, o głębokości co najmniej 30 cm, i częściowo ją przykryj, aby czuła się bezpiecznie. Bez odpowiedniego miejsca samica może zatrzymywać jaja, co może zagrażać jej życiu; skontaktuj się z weterynarzem, jeśli wydaje się wysilona lub nie może złożyć jaj. Samice mogą składać niezapłodnione jaja bez samca.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jaja, nie obracając ich, i umieść je do połowy zakopane w wilgotnym wermikulicie lub perlicie (mniej więcej równe części materiału i wody wagowo) w zamkniętym pojemniku. Utrzymuj jaja w stałej temperaturze 28-30 °C. Wyklucie następuje po 60-75 dniach; liczba ta jest szacunkiem na podstawie *Hydrosaurus weberi*, u którego inkubacja trwa około 65 dni.

Regularnie sprawdzaj pojemnik pod kątem pleśni i usuwaj jaja, które pleśnieją lub się zapadają.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są samodzielne od pierwszego dnia i potrafią biegać po powierzchni wody na płaskich palcach. Umieść je w terrarium około 120 × 50 × 70 cm z gałęziami, małą częścią wodną i wieloma kryjówkami oraz osłoń boki, aby nie ocierały pyska. Bez podłoża terrarium łatwo utrzymać w czystości; wilgotność zapewnia zraszanie i woda.

Karm codziennie małymi owadami obsypanymi wapniem i drobno posiekanymi roślinami oraz zapewnij UVB od pierwszego dnia. Młode szybko rosną i w miarę wzrostu trzeba je przenosić do większych terrariów. Samce stają się terytorialne, więc rozdziel młode, gdy pojawią się walki.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów u *Hydrosaurus pustulatus* wynika z warunków utrzymania: za mało ciepła, za mało UVB, zbyt suche powietrze lub jednostronna dieta. Typowe problemy to:

- Łamliwość kości (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Urazy pyska, gdy zwierzę wpada na szybę. Osłoń boki i zapewnij spokój.
- Skóra przywierająca do grzebienia, palców i ogona przy zbyt suchym powietrzu.
- Oparzenia od lamp grzewczych bez osłony i od kabli grzewczych.
- Urazy po skokach do zbyt płytkiej wody.
- Infekcje skóry i jamy ustnej przy brudnej wodzie lub mokrym, kwaśnym podłożu.
- Otyłość przy zbyt dużej ilości pokarmu zwierzęcego.
- Problemy ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do składania jaj.
- Robaki jelitowe i inne pasożyty, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury. Nowe zwierzęta trzymaj w kwarantannie i zleć badanie próbki kału.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełne ciało i ogon oraz nieuszkodzony grzebień i żagiel. Regularnie je, wygrzewa się i ucieka do wody, gdy się przestraszy. Gady długo ukrywają choroby, dlatego skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je, ma rany lub obrzęki albo siedzi z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.